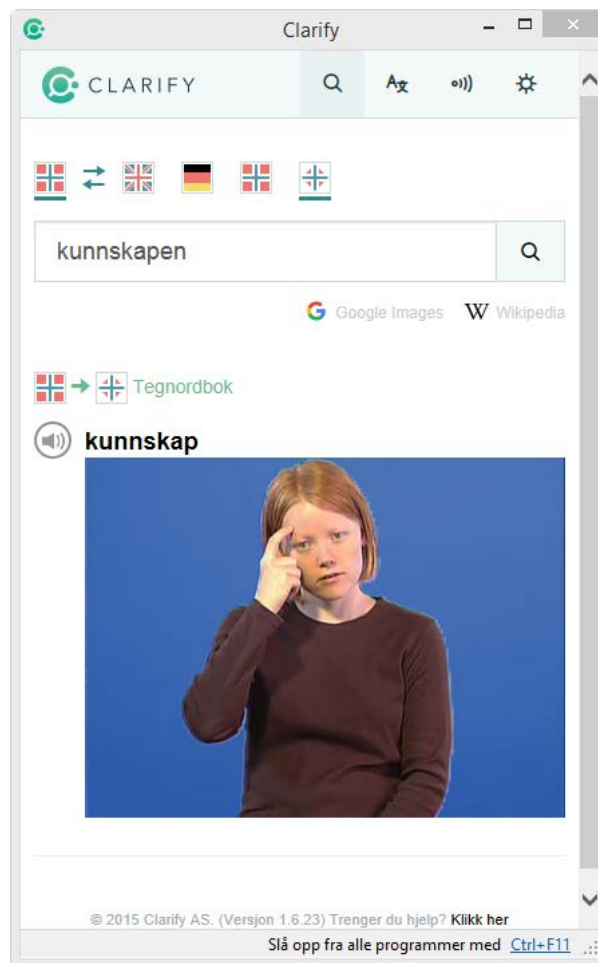

iFinger med tegnspråk

Sluttrapport

Sluttrapport "iFinger med tegnspråk" - Prosjektnummer 2013-3-176 Rehabilitering
Statped 08.02.2016

Forord

Prosjektet er finansiert av Extrastiftelsen gjennom Norges Døveforbund. Det er Statped læringsressurser og teknologiutvikling som har hatt hovedansvaret for gjennomføringen, og iFinger har bidratt med teknisk tilpasning av sitt program Clarify til Norsk tegnordbok, slik at man kan benytte tegnordboken på samme måte, og i kombinasjon med de andre ordbøkene iFinger leverer.

Sammendrag

Bakgrunn for prosjektet/Målsetting

Døve mennesker har liten nytte av radio eller lyden på TV. Skriftlig informasjon blir dermed svært viktig. Mange døve mennesker i Norge har imidlertid norsk tegnspråk som førstespråk og norsk skriftspråk som andrespråk. Det er naturligvis urealistisk å tenke seg at alt som finnes av skriftlig materiale også skulle være tilgjengelig på tegnspråk.

Når vi leser en elektronisk tekst, har vi muligheter for å bruke en digital ordbok som gir øyeblikkelig hjelp med oversettelse. Dette prosjektet har hatt som mål å gjøre denne teknologien tilgjengelig også for døve ved at man skal kunne klikke på et ord i en hvilken som helst tekst og få vist tegnet for dette ordet på video. Teknologien skulle bygges rundt det elektroniske ordboksprogrammet iFinger Software og Norsk tegnordbok.

Prosjektgjennomføring/Metode

Statped læringsressurser og teknologiutvikling har hatt hovedansvaret for gjennomføring av prosjektet.

iFinger har bidratt med teknisk tilpasning av sitt program til Norsk tegnordbok, slik at man kan benytte tegnordboken på samme måte, og i kombinasjon med de andre ordbøkene iFinger leverer. iFinger tilbyr i dag ordbøker på over 47 språk herunder mange minoritetsspråk.

Statped har gjort datagrunnlaget for tegnordboken og alle videofilene tilgjengelig for iFinger.

Omprogrammering av iFinger for håndtering bilde, tegn og videovisning.

En ny skybasert søketjeneste er utviklet som en del av dette prosjektet, dette for å kunne tilby tjenesten på alle flater. Tjenesten heter Clarify.

Rådata er mottatt og bearbeidet slik de nå er integrert i Clarify.

For å ha nytte av tjenesten må man installere Clarify programmet. Norsk tegnordbok følger automatisk med norsk-delen av ordboken. Man kan også kjøpe til flere språk dersom man ønsker det.

Resultater og resultatvurdering

Produktet gir døve mennesker bedre muligheter til å forstå skriftlig tekst (på norsk og på flere andre språk). I tillegg er det et godt hjelpemiddel til undervisning av døve barn og unge.

Prosjektet har gitt mulighet til at døve kan få bedre utbytte av skriftlig informasjon gjennom en effektiv ordbokstjeneste.

Produktet vil også være svært nyttig for døve innvandrere som sliter med å lære å lese norsk, og for alle som ønsker å lære tegn.

50 000 elever har i dag tilgang til Clarify.

Oppsummering/Konklusjon/Videre planer

Prosjektet ansees som vellykket og er gjennomført i henhold til plan. At tjenesten er tilgjengelig på alle flater er en utvidelse av opprinnelig prosjektplan.

Tilbakemeldinger fra lærere og skoleeiere er udelt positive.

Clarify får en meget god mottagelse og det er stadig nye brukere. På den måten gjøres tegnspråk tilgjengelig for stadig nye elever.

Tegnordboken utvides kontinuerlig, og den interaktive Clarify-tjenesten kan da oppdateres med de nye tegnene.

1. Bakgrunn for prosjektet/Målsetting

Når man er døv og ikke oppfatter talespråk, har man ikke nytte av radio eller lyden på TV. Skriftlig informasjon blir dermed svært viktig.

Mange døve mennesker i Norge har imidlertid norsk tegnspråk som førstespråk og norsk skriftspråk som andrespråk. Det er et mål for undervisning av døve at elevene skal bli fullt tospråklige, men realiteten er i dag at mange døve fortsatt ikke oppnår gode nok lese- og skriveferdigheter. Det hadde vært ønskelig for denne gruppen at mest mulig informasjon var tilgjengelig på tegnspråk, og det jobbes kontinuerlig med å forbedre dette tilbudet.

Det er naturligvis urealistisk å tenke seg at alt som finnes av skriftlig materiale også skulle være tilgjengelig på tegnspråk. Spørsmålet blir da hvordan man best mulig kan legge til rette for at skriftlig informasjon skal gjøres lett tilgjengelig og forståelig for døve lesere.

Når vi leser en tekst som er skrevet på et fremmedspråk, har vi muligheter for å bruke en ordbok. Vi vet imidlertid at terskelen for å manuelt slå opp i en ordbok kan være ganske høy. Derfor har det blitt svært populært med elektroniske interaktive ordbøker som gir øyeblikkelig hjelp med oversettelse. Elektroniske ordbøker benyttes nå i stort sett av alle videregående skoler og Høyskoler / Universitet i Norge. Grunnskolene går også over til elektroniske ordbøker etter hvert som de blir bedre rustet med datamaskiner.

Dette prosjektet har hatt som mål å gjøre denne teknologien tilgjengelig også for døve. Når man leser en elektronisk tekst skal man kunne klikke på et ord i en hvilken som helst tekst og få vist tegnet for dette ordet på video. Når man får en enkel mulighet til å få oversatt enkeltord til tegnspråk, vil dette hjelpe til med å forstå teksten. Man vil også kunne bruke teknologien til å slå opp på et engelsk ord for så å få opp oversettelsen i tegnordboken. Dette er svært verdifullt når man skal utvikle ordforråd og ferdigheter i å bruke språkets grammatikk-, setnings- og tekstbyggingssystemer.

Statped læringsressurser og teknologiutvikling (Slot) har på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet ansvar for prosjektet Norsk tegnordbok. Det utvikles og vedlikeholdes en nettbasert tegnordbok som ligger fritt tilgjengelig på Internett på www.tegnordbok.no. Tegnordboken inneholder i dag ca. 6.500 tegn, og den er meget populær (ca. 300 brukere daglig). Brukergruppen er svært omfattende, den består av alle som bruker eller jobber med tegnspråk. På www.tegnordbok.no kan man "slå opp" tegn og se hvordan tegnet utføres på video.

Utfordringen som vi ville ta tak i her var å gjøre det enklere å bruke tegnordboken i forbindelse med lesing og produksjon av en elektronisk tekst, samtidig som man får kombinert tegnordboken med skriftlige ordbøker på brukerens andre- og tredjespråk. Utdanningsmarkedet har et økende fokus på universell utforming og at denne type kombinasjonsløsning er sterkt ønskelige.

Målet var å utvikle et flerspråklig språkverktøy som skulle motivere til utvikling av lese- og skrivevaner. Et verktøy hvor døve kan kombinere oppslag i tegnordbøker og vanlige ordbøker.

Teknologien skulle bygges rundt det elektroniske ordboksprogrammet iFinger Software og Norsk tegnordbok.

2. Prosjektgjennomføring/Metode

Statped læringsressurser og teknologiutvikling har hatt hovedansvaret for gjennomføring av prosjektet.

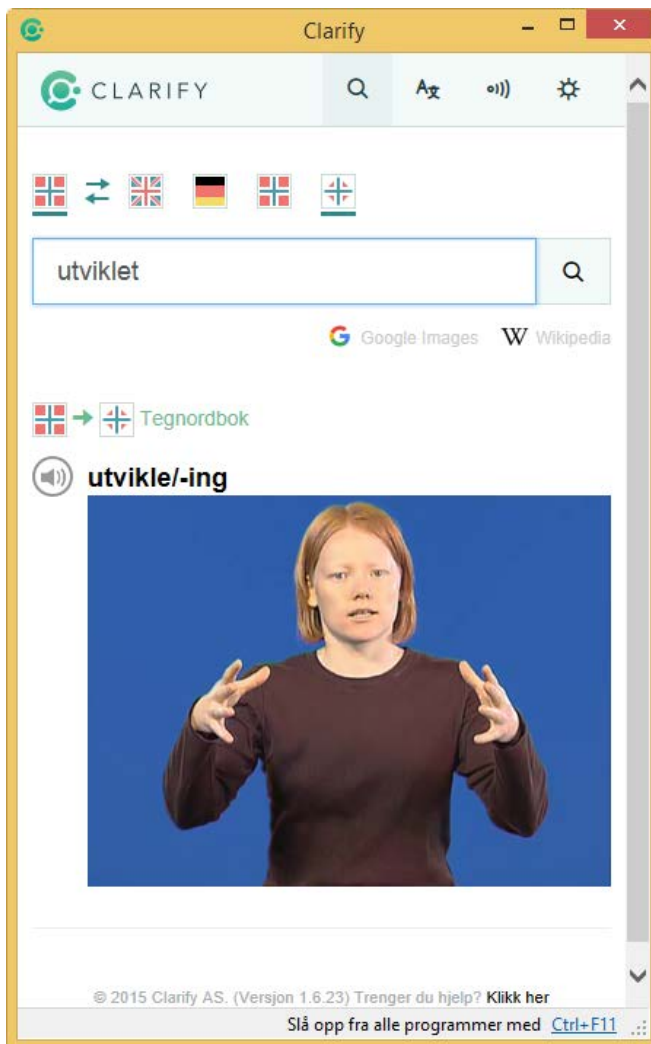
iFinger har bidratt med teknisk tilpasning av sitt program til Norsk tegnordbok, slik at man kan benytte tegnordboken på samme måte, og i kombinasjon med de andre ordbøkene iFinger leverer. iFinger tilbyr i dag ordbøker på over 47 språk herunder mange minoritetsspråk.

Statped har gjort datagrunnlaget for tegnordboken og alle videofilene tilgjengelig for iFinger.

Omprogrammering av iFinger for håndtering bilde, tegn og videovisning.

En ny skybasert søketjeneste er utviklet som en del av dette prosjektet, dette for å kunne tilby tjenesten på alle flater. Tjenesten heter Clarify.

Rådata er mottatt og bearbeidet slik de nå er integrert i Clarify.

For å ha nytte av tjenesten må man installere Clarify programmet. Norsk tegnordbok følger automatisk med norsk-delen av ordboken. Man kan også kjøpe til flere språk dersom man ønsker det.

Ved innstilling av programmet må man velge Norsk bokmål som sitt morsmål. Neste trinn er å velge språkinteresser, og der må man markere Norsk tegnspråk.

Man kan slå opp ord i alle slags elektroniske tekster (tekstdokumenter, epost-meldinger, websider osv). Marker ordet du vil slå opp, og bruk en hurtigtast for å slå opp ordet (standard oppsett i Windows er Ctrl+F11). Da dukker tegnet opp i Clarify (hvis det finnes i tegnordboken).

Hvis man vil slå opp et ord på et annet språk - f.eks. engelsk, må man gå veien om engelsk ordbok, markere den norske oversettelsen og velge «søk» for å få opp tegnet.

3. Resultater og resultatvurdering

Det ferdige produktet skulle gi døve mennesker bedre muligheter til å forstå skriftlig tekst (på norsk og på flere andre språk). I tillegg skulle det være et godt hjelpemiddel til undervisning av døve barn og unge da det gir mulighet til mer selvstendig arbeid med tekster.

Produktet vil også være svært nyttig for døve innvandrere som sliter med å lære å lese norsk. En døv innvandrer som skal lære norsk tegnspråk kan finne norske tegn ut fra sitt eget skriftspråk. Hvis læreren som underviser døve elever har en undervisningstekst på PC-en, kan hun enkelt klikke på et ord i teksten for å finne tegnet.

Programmet vil også være til stor nytte for alle som ønsker å lære tegn.

Den primære målgruppen er døve mennesker i alle aldersgrupper. I Norge regner man med at det er omtrent 5.000 døve og ca 16.500 tegnspråkbrukere (St.meld nr.35, kap 10.5.2.3). Sistnevnte tall omfatter barn av hørselshemmede, foreldre som har hørselshemmede barn, tolker, lærere og andre fagpersoner.

Tilgjengelighet har fokus i rapporten "Døves tilgang til og bruk av informasjon" (Haualand 2000). Her kommer det fram at døve med tegnspråk som sitt primærspråk, i dag ikke har fullgod tilgang på skriftlig informasjon.

Vi mener at prosjektet har gitt mulighet til at døve kan få bedre utbytte av skriftlig informasjon gjennom en effektiv ordbokstjeneste.

Clarify benyttes av en rekke kommuner og stadig flere kommer til. Tegnordboken inngår i pakkeløsninger tilpasset ulike nivå. I hovedsak er det i dag grunnskole og videregående skole som kjøper tjenesten. Tegnspråk inngår uten særskilt tillegg i pris. Det er 50 000 elever som i dag har tilgang til Clarify. Clarify inngår avtaler med skoleeierne.

4. Oppsummering/Konklusjon/Videre planer

Prosjektet ansees som vellykket og er gjennomført i henhold til plan. At tjenesten er tilgjengelig på alle flater er en utvidelse av opprinnelig prosjektplan.

Tilbakemeldinger fra lærere og skoleeiere er udelt positive.

Clarify får en meget god mottagelse og det er stadig nye brukere. På den måten gjøres tegnspråk tilgjengelig for stadig nye elever.

I og med at den norske tegnordboken har begrenset størrelse, vil man risikere at det er mange ord som ikke finnes i ordboken. Den utvides imidlertid kontinuerlig, og den interaktive Clarify-tjenesten kan da oppdateres etter hvert.